

Damián Vondrášek, bakalářská teoretická práce Katedry režie, FAMU:

DRAMATURGICKÉ POSTUPY VE FILMECH CORNELIA PORUMBOIA

Oponentský posudek: Mgr. Jiří Dufek, KSD FAMU

Tuto práci beru jako osobní pokus zorientovat se v elementární problematice vztahu dramaturgických pravidel a pojmů a vlastní tvůrčí umělecké praxe.

Damián Vondrášek si pro svoji bakalářskou práci stanovil relativně snadný úkol. Z dostupné (české a přeložené) literatury vydestilovat pravidla tzv. „konvenční“ dramaturgie, a pak je aplikovat na dva nekonvenční filmy moderního rumunského režiséra. A zjistit, že tato pravidla jsou i nejsou zachována. Tento pokus se v zásadě nemohl nezdařit. Scenáristické „kuchařky“ až po tu z citovaných nejnáročnější od L. Aronsonové, vycházejí ze statistických modelů tisíců dramatických děl, tedy děl vyprávěných ve vymezeném čase, z čehož – a z očekávání diváka, který má být zaujat – vyplývají tisíciletími ověřené elementární pravdy. I v nejavantgardnějších dílech lze najít, dokonce někdy proti vůli tvůrců, něco jako „tříaktovou strukturu“.

Tím se dostávám k největší výhradě vůči oponované práci – k metodě, kterou autor používá při vymezení pojmů „konvenční“ dramaturgie. Jeho škodou je, že sice zmiňuje Aristotelovu „Poetiku“, ale neuvádí ji v pramenech, z čehož soudím, že ji nečetl. Jinak by nemohl Aristotelovi přisoudit schéma pětidílného dramatu (expozice, kolice, krize, peripetie, katastrofa), které u tohoto antického autora nenajdeme (už míchání řeckých a latinských termínů je napováženo). Aristoteles totiž mluví o třech prvcích dramatu – začátku, prostředku a závěru (a na jiném místě dokonce jen o dvou – zápletky a rozuzlení). Citování čeští autoři (Daniel, Kratochvíl, Mathausová, Novotný) vycházejí z tradice, založené na německém teoretikovi G. Freytagovi a jeho práci „Technika dramatu“ (1863). V této knize, analyzující především Schillerova klasicistní dramata, byla, myslím, poprvé ona pětičlenná struktura definována. Práce byla do češtiny přeložena až za Protektorátu – a ovlivnila pedagogy, kteří po válce stáli u zrodu AMU.

Začátek, prostředek a závěr – to je tedy původní aristotelovské schéma, stojící na začátku teorie dramatu. A najít je v kterémkoli filmu opravdu není obtížné.

Především z Fielda si pak autor ještě bere detailnější pojmy jako první a druhý bod zvratu a midpoint a jejich umístění v třídílném dramatu. Bylo by složité vysvětlovat, jak se druhé a čtvrté freytagovské jednání (kolice a peripetie) stávají v tomto schématu pouhými body a jestli tomu tak ve filmech opravdu vždycky je (v „Pokladu“ tak můžeme najít před závěrem peripetickou sekvenci, začínající objevením policie a končící zjištěním, že poklad má opravdu hodnotu, která přesně naplňuje požadavky na čtvrté jednání..). Autor tyto body ve vybraných filmech nachází (i když na časově posunutých pozicích), a potvrzuje tak výchozí téze své práce. V práci mi trochu chybí úvaha, jestli za vnější strukturou akcí a evidentních

rozhodnutí postav nelze zahlédnou jinou strukturu rozvíjení tématu, která je pro tvůrčí dramaturgii podstatnější.

Musím na závěr vyslovit jisté politování, že autor nebyl naveden k podobným pracem z FAMU z poslední doby, které mohl snadno dohledat a tvůrčím způsobem na ně navázat. Namátkou mě napadá např. z nedávné minulosti magisterská práce A.Bobrekové (KSD 2015) „Dvojitá cesta královny“, která film „Královna“ S.Frearse podrobuje srovnávací analýze podle tří typů scenáristických příruček (klasické tříaktové skladby, jak ji představují L.Aronsonová, S. Field nebo D.Trottier, sekvenčního přístupu, jak jej popisuje P.J.Gulino a cesty hrdiny Ch.Voglera) nebo bakalářská práce M.Mašínové „Návod na příběh“ (KSD 2014), která aplikuje na vybrané filmy metody dvou vlivných anglosaských publikací („Story: Substance, Structure, Style and the Principles of Screenwriting“ od R.McKee a „Save the cat! The Last Book on Screenwriting You’ll Ever Need“ B.Snydera). Mohl se vyvarovat některých nepřesností a truismů.

Nicméně se autor podle mého názoru dopracoval osobitého vhledu do fungování scenáristických „kuchařek“ a jejich případné využitelnosti – a tedy i k názoru na dramaturgii konvenční a tvůrčí. A to byl zřejmě hlavní užitelný, pro něj osobně přínosný důvod jeho textu.

Práci přes naznačené výhrady doporučuji k obhajobě

V Praze dne 27.8.2018

Mgr.Jiří Dufek, KSD FAMU